Het gebruik van over-the-counter medicatie: veilige zelfzorgmedicatie of toch meer risico?s dan gedacht?

Haio: TIMMERMANS Daisy , KUL
Promotor: SCHOENMAKERS Birgitte , KUL
Praktijkopleider: WILLEMS Liesbet

Context: Zelfzorgmedicatie vormt een groeiende markt van geneesmiddelen. Toch blijkt dat patiënten beperkte kennis hebben over mogelijke bijwerkingen van deze producten en interacties met de chronisch ingenomen medicatie. In dit onderzoek wordt daarom dieper ingegaan op het gebruik van OTC-medicatie en de kennis van de patiënten. We onderzoeken het risico op interacties en de ervaringen van apothekers en artsen met deze producten om zo alternatieven voor een veiliger gebruik van OTC-medicatie te formuleren. In dat kader proberen we hier ook de mogelijkheden van digitale gegevensdeling te evalueren.

Onderzoeksvraag: Hoe veilig is het gebruik van OTC-medicatie en hoe kunnen we de kennis bij patiënten en het gebruik in de praktijk optimaliseren? Hoe staan apotheker en huisarts tegenover digitale gegevensdeling via Vitalink ter verbetering van de veiligheid?

Methode: Het betreft hier een prospectief observationeel onderzoek waarbij een vragenlijst werd afgenomen bij de patiëntenpopulatie met focus op gebruik en inzicht in mogelijke bijwerkingen en interacties van deze producten. Een tweede vragenlijst bij apothekers en artsen informeerde naar de ervaren problemen met OTC-medicatie en ging anderzijds na hoe beide partijen stonden tegenover de gedeeltelijke uitwisseling van patiëntendossier en medicatiegegevens. 95 patiëntenenqu?tes, 131 artsenenqu?tes en 84 apothekersenqu?tes konden ge?ncludeerd worden in deze studie. De resultaten werden verwerkt via Excel en association rule analyse via de SAS-methode.

Resultaten: Twee op drie patiënten (67%) uit de studiepopulatie gebruikte het afgelopen jaar OTC-medicatie. Het betreft vooral producten ter behandeling van kleine kwalen. Patiënten maken zich nauwelijks zorgen omtrent bijwerkingen of interacties terwijl 11 van de 25 patiënten (44%) die chronische medicatie combineerden met OTC-medicatie risico liep op interacties. Zowel patiënten als zorgverleners zien baat in verplichte posologietabellen op de verpakking van OTC-producten, een ICT-applicatie waarin de huisarts de OTC-medicatie ziet en een informatieve website rond zelfzorgmedicatie voor een jonger publiek. De grote meerderheid van patiënten en zorgverleners staan open voor digitale gegevensdeling via Vitalink, met name de chronische medicatielijst, indicatie voor voorgeschreven geneesmiddelen, allergie?n, zwangerschap, chronische aandoeningen, OTC-medicatie en afgehaalde voorgeschreven medicatie. Om dit systeem over heel Vlaanderen werkzaam te krijgen, is er echter nood aan betere informatiecampagnes, wegwerken van praktische problemen en uitbreiding van de functionaliteiten in Vitalink.

Conclusie: Patiënten hebben een beperkte kennis over OTC-medicatie en beschouwen deze als onschuldig wat in contrast staat met het hoge interactierisico bij patiënten die chronische medicatie met OTC-medicatie combineren. Mogelijkheden ter verbetering van de veiligheid zijn verplichte posologietabellen op de verpakking en informatieve websites. De meest ge?ntegreerde aanpak lijkt echter te investeren in systemen voor digitale gegevensdeling zoals Vitalink op voorwaarde dat de huidige hiaten weggewerkt worden.